

BHP W ZAGRODZIE

Opracowanie:

Józef Siara

Dział Systemów Produkcji Rolnej,
Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa
MODR Karniowice

BHP to powszechnie używana nazwa służąca do określenia zbioru zasad i przepisów, stosowanie których zapewnia bezpieczne i higieniczne wykonywanie pracy. Jest to osobna i bardzo ważna dziedzina nauki, służąca ochronie zdrowia i życia ludzi podczas pracy, obejmująca zagadnienia z zakresu ergonomii, medycyny pracy jak również prawa pracy.

Kontrolą przestrzegania przepisów BHP zajmuje się Państwowa Inspekcja Pracy. Wszelkie podstawowe wymagania prawne dotyczące BHP zawiera Dział X Kodeksu Pracy, oraz wiele rozporządzeń, a w tym najważniejsze Rozporządzenie w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 129, poz. 844 z 1997 roku z późniejszymi zmianami) oraz Polskie Normy.

Produkcja rolnicza, szczególnie zaś rolnictwo indywidualne, charakteryzuje się wysoką wypadkowością. Wypadki często mają miejsce na podwórzu, w czasie pracy maszyn rolniczych, w czasie pracy przy zwierzętach hodowlanych, w pracy z pilarkami tarczowymi, przyczepami, drabinami jak i w czasie pracy ze środkami ochrony roślin. Ta złożoność wynika z faktu, że środowisko pracy rolników jest niezwykle złożone, a różnego rodzaju zagrożenia wypadkowe dotyczą tej samej osoby. Sytuacja taka nie występuje na stanowiskach pracy w innych gałęziach gospodarki, gdzie stanowiska pracy mają bardziej wyspecjalizowany, stały charakter.

Rolnik może być w ciągu dnia narażony na kilka lub nawet kilkanaście różnych zagrożeń, co wynika właśnie z częstych zmian stanowisk pracy. Różnią się one między sobą charakterem i rodzajem wykonywanych na nich czynności, złożonością techniczną, potrzebną do ich wykonywania wiedzą, wymaganą siłą i sprawnością fizyczną oraz wieloma innymi cechami. Jak wynika ze struktury wypadków, stopień zagrożenia wypadkowego w rolnictwie jest bardzo zróżnicowany. Są takie elementy stanowiska pracy (np. podwórze, maszyny rolnicze), w związku z którymi dochodzi szczególnie często do wypadków oraz takie, które przyczyniają się jedynie do pojedynczych wypadków (np. środki ochrony roślin). Co czwarty wypadek w rolnictwie to upadek w obrębie zagrody rolniczej. Przyczyną jest zazwyczaj nierówna, błotnista lub nieodśnieżona zimą powierzchnia podwórza. Przyczynami większej wypadkowości w rolnictwie niż w innych dziedzinach gospodarki są również: różnorodność używanych maszyn i urządzeń (często w nienajlepszym stanie technicznym), pośpiech powodowany okresowym spiętrzeniem prac oraz brak znajomości zasad bezpiecznej pracy.

W celu podniesienia bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym i zapobiegania wypadkom przy pracy oraz rolniczym chorobom zawo-

dowym, staraniem Prezesa KRUS we współpracy z Radą Ubezpieczenia Społecznego Rolników, ówczesnym Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ministerstwem Zdrowia i Opieki Społecznej ustanowiono „Zasady ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym”. „Zasady..” to zbiór zaleceń dotyczących sposobu wykonywania określonych prac i czynności, stosowania środków ochrony indywidualnej oraz wyposażenia zagrody rolniczej. Stosowanie się do tych zasad leży w szeroko pojętym interesie rolników, ich rodzin pracujących w gospodarstwie oraz zatrudnianych w gospodarstwie pracowników. Przepisy Prawa Pracy nakładają na pracodawcę obowiązek znajomości zasad i przepisów BHP, informowania pracowników o ryzykach zawodowych i organizowania pracy w sposób zgodny z przepisami i poniższymi zasadami.

ZASADY OCHRONY ZDROWIA

I ŻYCIA W GOSPODARSTWIE ROLNYM

I. Zasady bezpieczeństwa przy użytkowaniu ciągników, maszyn, urządzeń i narzędzi rolniczych.

1. Przy nabywaniu sprzętu rolniczego należy zwracać uwagę, czy sprzęt ten posiada dołączoną deklarację zgodności WE i wymagany certyfikat CE.
2. Przed przystąpieniem do użytkowania ciągnika, urządzenia lub narzędzia, należy zapoznać się z zasadami bezpiecznej pracy określonymi w instrukcji obsługi, a podczas użytkowania sprzętu ściśle je przestrzegać.
3. Części maszyn rolniczych i urządzeń, takie jak: koła pasowe, pasy, koła zębate, łańcuchy, wały, przekładnie, przeguby oraz końcówki wałków wystające poza gabaryty maszyn, powinny być osłonięte w sposób zapewniający bezpieczną ich obsługę. Wałki przekazu mocy (wały przegubowo-teleskopowe) powinny być osłonięte na całej długości osłoną stałą.
4. Pasy transmisyjne przekazujące napęd z silnika elektrycznego bądź spalinowego do maszyny (młocarni, sieczkarni, śrutownika, stertnika, piły tarczowej itp.) powinny być zabezpieczone na całej swojej długości, w sposób uniemożliwiający pochwycenie lub uderzenie pasem osób obsługujących maszynę i osób postronnych podczas pracy i w razie zerwania albo zsunie-

cia się z koła pasowego. Nie wolno smarować kół pasowych oraz pasów transmisyjnych w czasie ich pracy.

5. Niedopuszczalne jest pozbawianie maszyn i urządzeń osłon fabrycznych oraz praca z maszynami i urządzeniami bez osłon.
6. Maszyny i urządzenia posiadane lub nabywane w stanie zdekompletowanym należy wyposażyć w brakujące osłony.
7. Przed rozpoczęciem pracy ciągnika, maszyny rolniczej lub urządzenia należy sprawdzić prawidłowość działania poszczególnych mechanizmów oraz stan osłon zabezpieczających. Regulowanie i sprawdzanie poszczególnych mechanizmów oraz konserwacja ciągników i maszyn rolniczych mogą być wykonywane tylko w czasie postoju i przy unieruchomionym silniku, a jeżeli siłą pociągową sprzętu rolniczego są konie - dopiero po ich wyprzęgnięciu.
8. Nie należy podejmować pracy na maszynach i urządzeniach w stanie nieatrzeżowości i w stanie złego samopoczucia.
9. Niedopuszczalne jest przewożenie dzieci ciągnikami rolniczymi oraz obsługiwanie tych ciągników przez osoby niepełnoletnie.
10. Ciągniki kołowe, szczególnie pracujące na pochyłościach, powinny być wyposażone w bezpieczne kabiny lub ramy ochronne.
11. Należy zachować ostrożność przy sprzęganiu ciągnika ze sprzętem współpracującym, szczególnie, gdy czynność ta wykonywana jest zespołowo. Niedopuszczalne jest przebywanie między ciągnikiem a maszyną współpracującą oraz wchodzenie na dyszle, zaczepy, ramy i inne części ciągnika, przyczepy, naczepy lub maszyny rolniczej w czasie ich pracy lub transportu.
12. Podczas przerwy w pracy maszyn współpracujących z ciągnikiem, napęd przekazu mocy ciągnika powinien być wyłączony, a silnik unieruchomiony.
13. Wszelkich napraw sprzętu zawieszanego na ciągniku można dokonywać jedynie po uprzednim opuszczeniu sprzętu na podłoże lub odpowiednią podstawkę.
14. Na ciągniku podczas pracy może przebywać tylko kierowca, chyba że ciągnik jest wyposażony w dodatkowe siedzenie, a dokument rejestracyjny przewiduje możliwość przewożenia większej liczby osób.
15. Przy parkowaniu ciągnika na pochyłości należy włączyć odpowiedni bieg przeciwdziałający staczaniu się ciągnika i zaciągnąć hamulec ręczny.

16. Niedopuszczalna jest jazda ciągnikiem po pochyłości przy wyłączonym biegu lub silniku.
17. Niedopuszczalne jest odchodzić od ciągnika z uruchomionym silnikiem.
18. Na pracującej maszynie nie powinny przebywać żadne osoby, jeśli instrukcja obsługi tego nie przewiduje (np. na sadzarkach do ziemniaków, siewnikach).
19. Podczas pracy rozrzutnika nawozów lub roztrzásacza obornika w skrzyni ładunkowej oraz w odległości rozrzutu nawozów nie może przebywać żadna osoba.
20. Usuwanie pozostałości obornika lub nawozów, czyszczenie, mycie - może być wykonywane jedynie przy wyłączonym napędzie roztrzásacza lub rozrzutnika i unieruchomionym silniku ciągnika.
21. Ubiór obsługującego wszelkiego typu kombajny powinien być obcisły.
22. Nie należy wykorzystywać kombajnu jako stacjonarnej maszyny młócej.
23. Podczas obsługi urządzeń z ruchomymi elementami roboczymi (tnącymi, gniotącymi, rozdrabniającymi) należy bezwzględnie unikać manipulowania rękami w pobliżu elementów roboczych, a rozdrabniany materiał można popychać wyłącznie za pomocą drewnianych popychaczy i łopatek dostosowanych do tego celu.
24. Niedopuszczalne jest otwieranie komory bijakowej maszyny rozdrabniającej pasze w czasie jej pracy.
25. Sprzęt i elementy maszyn podniesione podnośnikiem (np. przyrząd żniwny kombajnu) należy zabezpieczyć podpórkami przed opadnięciem i ewentualnym przygnieceniem osób naprawiających lub postronnych.
26. Sieczkarnie powinny być wyposażone w sprawne wyłączniki, służące do zatrzymywania walców lub nadawania im ruchu wstecznego.
27. Piły tarczowe (pilarki tarczowe) powinny być wyposażone w kaptur ochronny osłaniający górne zęby piły pozostające nad stołem roboczym, w osłonę tarczy piły pod stołem oraz w klin rozdzielczy ustawiony za tylnymi zębami piły. Piły tarczowe do cięcia poprzecznego winny posiadać urządzenie doprowadzające materiał, takie jak: sanki, ruchomy stół lub kozioł (kosz) wahadłowy. Urządzenie doprowadzające powinno posiadać uchwyty przytrzymujące przerzynany materiał oraz powinno być zabezpieczone przed wyskoczeniem ze swych prowadnic.

28. W czasie użytkowania maszyn i urządzeń do obróbki drewna i metali (pilarek, szlifierek itp.) wskazane jest używanie odpowiednich ochron osobistych w postaci kasku, osłony twarzy, okularów, ochronników słuchu i tym podobnych. Odzież robocza winna być obcisła, zapięta, bez zwisających części.

II. Zasady bezpieczeństwa przy użytkowaniu urządzeń i instalacji elektrycznych.

1. Użytkowanie instalacji elektrycznej oraz urządzeń elektrycznych powinno się odbywać zgodnie z ich przeznaczeniem i według wskazań producenta. Niedopuszczalne jest dokonywanie we własnym zakresie przeróbek, jak też wykonywanie połączeń prowizorycznych. Naprawy i przeróbki instalacji należy zlecać osobom wykwalifikowanym.
2. Przewody elektryczne (kable) mogą być łączone tylko za pomocą gniazd i wtyków. Izolacja przewodów nie może być uszkodzona (popękana, przecięta).
3. Wszystkie elementy osprzętu (gniazda, wtyki, wyłączniki itp.) powinny być sprawne technicznie, nieuszkodzone.
4. W pomieszczeniach gospodarskich (piwnicach, oborach, chlewniach, stajniach) stosować należy przewody izolowane i w ochronnej powłoce, a oprawy, puszkę i wyłączniki - szczelne (hermetyczne), zabezpieczające elementy metalowe przed wilgocią i żrącymi gazami.
5. Silniki elektryczne (zamontowane w maszynach i poza nimi) oraz chłodziarki, pralki, piekarniki, grzejniki - powinny być podłączone do gniazd uziemionych lub „wyzerowanych”.
6. Pożądane jest zainstalowanie w „skrzynce licznikowej” ochronnego wyłącznika przeciwporażeniowego. Pożądane jest używanie jako oświetlenia przenośnego lamp zasilanych poprzez transformator zmieniający napięcie z 230 V na napięcie bezpieczne (nie wyższe niż 25 V).

III. Zasady bezpieczeństwa w transporcie rolniczym.

1. Materiały objętościowe przewożone po drogach publicznych powinny być tak umieszczone i przymocowane, aby nie spadały i nie stwarzały zagrożenia dla innych użytkowników drogi oraz powinny mieć rozmiary zgodne z przepisami ruchu drogowego (maksymalna wysokość mierzona od powierzchni drogi - 4 m, maksymalna szerokość - 2,5 m).
2. Na transportowanych ziemiopłodach i innych materiałach (burakach, ziemniakach, drewnie itp.), szczególnie na ładunkach objętościowych, nie można przewozić osób ani żadnych ciężkich lub ostrych przedmiotów.
3. Używając przyczep ciągnikowych lub samochodów ciężarowych do przewozu osób do pracy i z pracy w polu należy je odpowiednio do tego celu przystosować poprzez zamontowanie siedzenia, podwyższenie burt, wyposażenie w drabinkę służącą do wchodzenia i schodzenia.
4. Do schodzenia z przyczepy lub wozu załadowanego materiałem objętościowym należy używać drabinki (podczepionej na burcie podczas przejazdu).
5. Pojazdy konne poruszające się po drogach o zmroku muszą być oświetlone zgodnie z przepisami kodeksu drogowego.
6. Przewóz zwierząt powinien odbywać się w specjalnie do tego celu przystosowanych pojazdach (przyczepach, naczepach), zapewniających wygodę transportowanym zwierzętom i bezpieczeństwo jazdy kierowcy.
7. Podczas podnoszenia ciężarów stosować należy zasadę „zgięte nogi, proste plecy, płynnie do góry i do przodu”. Niedopuszczalne jest - bez narażenia się na ujemne skutki zdrowotne - podnoszenie i przenoszenie ciężarów większych niż 50 kg w przypadku mężczyzn i 25 kg w przypadku kobiet.
8. W czasie zwózki materiałów objętościowych powinien być ustalony sposób porozumiewania się między powożącym (traktorzystą, furmanem), a osobą układającą na wozie czy przyczepie. Każde ruszenie ciągnikiem lub koniem winno być poprzedzone uzgodnionym sygnałem.

IV. Zasady bezpieczeństwa przy stosowaniu środków ochrony roślin.

1. Prac związanych ze środkami chemicznymi nie może wykonywać młodzież poniżej 18 lat, kobiety ciężarne, ludzie chorzy na choroby układu nerwowego, padaczkę, gruźlicę i inne choroby płuc, choroby przewodu pokarmowego, wątroby, nerek, ostre choroby psychiczne, schorzenia oczu (szczególnie stany zapalne), nałogowi alkoholicy oraz osoby chore na inne choroby przewlekłe, a także ludzie w okresie rekonwalescencji.
2. Przy wszelkich pracach związanych ze stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin należy używać odzieży ochronnej lub specjalnie do tego celu przeznaczonej odzieży roboczej oraz sprzętu ochrony osobistej. W skład kompletu odzieży i sprzętu ochrony osobistej przy stosowaniu środków ochrony roślin wchodzi: ubranie chroniące przed ciekłymi środkami ochrony roślin (spodnie, bluza i kapelusz typu rybackiego lub kombinizon impregnowany z kapturem), buty gumowe, rękawice gumowe lub igielitowe, okulary ochronne lub ekran ochronny, półmaski lub maski.
3. Do pracy ze środkami ochrony roślin nie należy przystępować na czczo. W dniu pracy, a także w dniu poprzedzającym pracę i po jej zakończeniu, nie wolno spożywać napojów alkoholowych.
4. Po zakończeniu pracy oraz zdjęciu ubrania i bielizny należy dokładnie umyć ciepłą wodą z mydłem ręce i twarz, a następnie całe ciało.
5. Bezwzględnie należy przestrzegać okresów karencji, tj. okresu od terminu ostatniego zabiegu do terminu zbioru rośliny.
6. Środki ochrony roślin należy przechowywać w fabrycznych, szczelnie zamkniętych opakowaniach zaopatrzonych w etykiety podające nazwę preparatu. Uszkodzone opakowanie powinno być wymienione, a na opakowaniu zastępczym należy umieścić przeniesioną lub zastępczą etykietę.
7. Środki ochrony roślin należy przechowywać w pomieszczeniu niedostępnym dla osób postronnych, szczególnie dzieci; w pomieszczeniu tym nie należy przechowywać innych materiałów za wyjątkiem odzieży używanej przy pracach chemizacyjnych oraz pustych opakowań po zużytych środkach.
8. Jeżeli na etykiecie nie ma informacji o zwrocie pustych opakowań do producenta, należy je dokładnie wypłukać, a następnie złożyć na składowisku odpadów niebezpiecznych wyznaczonym przez miejscowe władze, a gdy takiego nie ma - na wysypisku odpadów komunalnych lub spalić, a pozostałości po spaleniu zakopać.

V. Zasady bezpieczeństwa przy obsłudze zwierząt.

1. W budynkach inwentarskich powinien panować porządek zapewniający bezpieczeństwo pracy. Narzędzia ostre, nieużywane w danej chwili do pracy, należy przechowywać osobno. Nie zastawiać przejść i korytarzy.
2. Wszystkie pomieszczenia, wybiegi i okólniki dla zwierząt powinny być dwukrotnie w ciągu roku (wczesną wiosną i na jesieni) gruntownie oczyszczone, a pomieszczenia wybielone świeżo gaszonym wapnem.
3. Niedopuszczalne jest umieszczanie progów w otworach drzwiowych pomieszczeń gospodarskich.
4. Nieobudowane otwory w stropach, służące do zrzucania pasz, powinny być zabezpieczone listwą przypodłogową o wysokości minimum 15 cm i poręczami na wysokości 1,1 m.
5. Wszelkie uszkodzenia podłoża budynków inwentarskich (pęknięcia, wgłębienia i dziury) należy na bieżąco naprawiać, a zbędne, wystające przedmioty z podłóg, ścian, przegród i sufitów (np. gwoździe, druty) - natychmiast usuwać.
6. Powierzchnia stanowisk dla zwierząt winna być odpowiednio duża, by możliwy był swobodny dostęp do zwierząt przy obsłudze.
7. Zwierzęta gospodarskie, a w szczególności buhaje i ogiery, powinny w miarę możliwości obsługiwać te same osoby.
8. Przy obsłudze buhajów i ogierów w wieku ponad 1 rok oraz w miarę możliwości knurów i tryków w wieku powyżej 9 miesięcy - nie powinny pracować kobiety i osoby młodociane oraz osoby słabe fizycznie i niepełnosprawne.
9. Do prowadzenia krów na pastwisko należy używać łańcuchów, linek i powrozów, które w razie szarpnięcia przez zwierzę nie spowodują okaleczenia rąk lub innych urazów.
10. Aby uchronić się przed chorobami odzwierzęcymi, należy:
 - ✓ w przypadku pracy ze zwierzętami chorymi lub podejrzanymi o chorobę przenoszoną na ludzi, stosować odpowiedni sprzęt ochronny (rękawice gumowe, buty gumowe, półmaski),
 - ✓ przed lub po pracy ze zwierzętami zabezpieczać odpowiednimi opatrunkami (po odkażeniu) wszelkie skaleczenia odkrytych części ciała (rąk, nóg, głowy),

- ✓ w przypadku skaleczeń przedmiotami zanieczyszczonymi ziemią lub obornikiem, względnie pogryzienia przez chore zwierzę, natychmiast zgłosić się do lekarza,
- ✓ przed spożywaniem posiłków lub zapaleniem papierosa myć ręce z użyciem środka dezynfekującego,
- ✓ w gospodarstwie domowym nie korzystać z naczyń służących do pojenia lub karmienia zwierząt,
- ✓ w pomieszczeniach dla zwierząt przeprowadzać okresową deratyzację i dezynsekcję,
- ✓ zwierzę chore na chorobę przenoszącą się na ludzi odizolować od reszty stada; pomieszczenie, sprzęt i ściółkę dokładnie wydezynfekować,
- ✓ osoby mające kontakt z chorymi zwierzętami poddać badaniu lekarskiemu.

VI. Zasady bezpieczeństwa przy pracy na wysokości lub w zagłębieniach.

1. Drabiny używane w obejściu gospodarskim powinny być wykonane z właściwego, gwarantującego odpowiednią wytrzymałość materiału. Zasadniczym elementem bezpiecznej drabiny są mocne i właściwie zamocowane szczeble. Zakończenia drabiny powinny zabezpieczać przed jej poślizgiem lub przechyłem (u góry zamontowane haki, a u dołu gumowe lub ostre - w zależności od podłoża - zakończenia).
2. Włazy pionowe (ścienne) na strychu (poddasza) powinny posiadać uchwyty do zamocowania drabiny oraz uchwyty ułatwiające wejście i zejście z drabiny. Ponadto właz powinien mieć uchylną barierkę zabezpieczającą osobę pracującą na strychu przed spadnięciem.
3. Schody powinny być mocne, wygodne, ze stopniami wykonanymi z materiału antypoślizgowego, z poręczą.
4. Osoba wchodząca do studni lub różnego rodzaju zbiorników, silosów itp. powinna być wyposażona w szelki bezpieczeństwa, zaczepione na linie trzymanej przez co najmniej dwie osoby pozostające na powierzchni.
5. Przy pracach remontowo-budowlanych należy stosować rusztowania, podesty i barierki o mocnej, stabilnej konstrukcji.

VII. Zagrożenie pożarowe.

Spośród przyczyn powstawania pożarów w gospodarstwach rolnych najczęściej występujące to: zaprószenie ognia (niedopałki papierosów, nieostrożne obchodzenie się z otwartym ogniem), dziecięce zabawy otwartym ogniem, zwarcie instalacji elektrycznej na skutek uszkodzenia izolacji lub przeciążenia, uderzenie pioruna przy braku instalacji odgromowej oraz samozapłon niewłaściwie przechowywanych substancji łatwopalnych. Dodatkową przyczyną jest zabronione prawnie, a mimo to nadal często praktykowane, wiosenne wypalanie traw. Działanie to oprócz tego, że nie ma żadnego uzasadnienia agrotechnicznego i bywa przyczyną groźnych pożarów gospodarstw, lasów i łąk, stanowi dodatkowo zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Zniszczone zostają również mikroorganizmy glebowe, owady i drobne zwierzęta. Z powodu tak dużej szkodliwości wypalanie pól jest zagrożone sankcjami karnymi i utratą unijnych dopłat bezpośrednich.

Aby uniknąć wymienionych powyżej największych zagrożeń wywołujących groźne w skutkach pożary (straty materialne, niebezpieczeństwo utraty zdrowia i życia) należy:

- ✓ wyznaczyć na terenie zagrody bezpieczne miejsce do palenia tytoniu, wyposażone w pojemnik z piaskiem lub wodą na niedopałki; nie palić tytoniu i nie używać otwartego ognia w budynkach inwentarskich i magazynowych,
- ✓ uniemożliwić dzieciom dostęp do źródeł ognia, nie pozostawiać dzieci bez opieki, wyznaczyć dla dzieci oddzielony od części produkcyjnej gospodarstwa, bezpieczny plac zabaw,
- ✓ nie naprawiać przepalonych bezpieczników topikowych drutem, lecz wymieniać na nowe o tej samej wielkości i nie przeciążać sieci przez stosowanie rozgałęziaczy i zasilanie zbyt wielu urządzeń z jednego gniazda,
- ✓ wyposażyć wszystkie budynki w instalację odgromową,
- ✓ substancje łatwopalne (oleje, paliwa, farby, rozpuszczalniki itp.) przechowywać w specjalnych, certyfikowanych, szczelnie zamkniętych opakowaniach w wyposażonych w odpowiednią wentylację i instalację elektryczną przeciwwybuchową magazynach.

Na terenie gospodarstwa w miejscu znanym wszystkim pracującym w nim osobom powinien znajdować się podręczny sprzęt gaśniczy: skrzynia z piaskiem, łopaty, tłumice, koce gaśnicze, hydronetki i gaśnice.

VIII. Postępowanie w razie wypadku.

1. W razie zaistnienia wypadku należy poszkodowanemu udzielić pierwszej pomocy, stosownie do rodzaju zagrożenia (np. odciążenie od maszyny, odłączenie od źródła prądu, ułożenie i przykrycie chorego, założenie opatrunku, wykonanie sztucznego oddychania itp.) oraz wezwać pomoc lekarską.
2. Wypadek należy bez zbędnej zwłoki zgłosić najbliższej placówce Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku. Miejsce i przedmioty związane z wypadkiem należy w miarę możliwości zabezpieczyć do czasu oględzin przez pracownika Kasy.
3. Informacji o okolicznościach wypadku należy udzielić lekarzowi wezwanemu do udzielenia pomocy poszkodowanemu, a jeśli lekarz skieruje poszkodowanego na badania niezbędne do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie – powinien on poddać się temu badaniu.

Lista pytań sprawdzających stan bhp w zagrodzie rolniczej

Zasady powyższe zastosowane w codziennej praktyce powinny zapewnić skutek w postaci wzrostu bezpieczeństwa rolnika i współpracujących z nim osób, tak pracujących w gospodarstwie członków rodziny jak zatrudnionych pracowników. Aby rolnik mógł w sposób precyzyjny i obiektywny określić na ile zasady BHP są przestrzegane podczas pracy w jego gospodarstwie, stworzono narzędzie w postaci listy pytań kontrolnych. Ilość twierdzących i przeczących odpowiedzi na te pytania daje obraz stanu bezpieczeństwa w zagrodzie rolniczej.

Lp.	Pytanie	Tak	Nie	Nie dotyczy
1.	Na bieżąco naprawiane są uszkodzenia podłoża, a ze ścian, podłóg i sufitów usuwane zbędne, wystające przedmioty			
2.	Przejścia i korytarze nie są zastawiane zbędnymi przedmiotami			
3.	Regularnie wykonywane są przeglądy instalacji elektrycznej (zwłaszcza bezpieczników oraz stanu izolacji przewodów)			
4.	Naprawy instalacji elektrycznej wykonują osoby uprawnione			
5.	W gospodarstwie znajduje się podręczny sprzęt gaśniczy			
6.	Stosowane w gospodarstwie drabiny mają wystarczającą wysokość, są statecznie oparte, zabezpieczone przed upadkiem lub osunięciem			
7.	Nie używane aktualnie drabiny są zabezpieczone przed dostępem dzieci			
8.	Ładunki są zabezpieczone przed samoczynnym przemieszczaniem lub upadkiem podczas transportu			
9.	Przy wchodzeniu i schodzeniu z załadowanej przyczepy używana jest drabina (na wyposażeniu przyczepy)			
10.	Przestrzegana jest zasada nieprzewożenia ludzi na ładunkach objętościowych			

11.	Użytkowanie akumulatorów jest zgodne z instrukcją obsługi			
12.	Paliwa i oleje są przechowywane w specjalnych i właściwie zabezpieczonych zbiornikach			
13.	Prace wewnątrz zbiorników wykonywane są przy asekuracji osób z zewnątrz			
14.	Przestrzegane są przepisy dotyczące transportu ręcznego			
15.	Opony ciągnika i maszyn są oczyszczane z błota i resztek roślinnych przed zjazdem z pola			
16.	Wyjeżdżając do pracy w polu ciągnikiem lub kombajnem, pracujący zabierają gaśnice oraz apteczkę pierwszej pomocy			
17.	Ciągnik posiada kabinę lub ramę ochronną zabezpieczającą kierującego na wypadek wywrócenia. Stopnie maszyn są oczyszczone z błota			
18.	Przed wyjazdem na drogę publiczną maszyny i zestawy są ustawione w pozycji transportowej i zabezpieczone przed samoczynnym opadaniem lub rozkładaniem elementów ruchomych			
19.	Podczas jazdy po drodze publicznej są stosowane oznakowania zgodne z przepisami ruchu drogowego (oświetlenie, trójkąty lub tablice ostrzegawcze)			
20.	Kupowana nowa maszyna posiada deklarację zgodności WE, jest oznakowana znakiem CE i posiada instrukcję obsługi w języku polskim			

*Źródła:
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
Centralny Instytut Ochrony Pracy
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi*

Wydawca: **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach**
32-082 Bolechowice, Karniowice os. 35-lecia PRL 9; tel. 12-285-21-13/14, fax 12-285-11-07; www.modr.pl
Skład komputerowy: Dział Promocji i Wydawnictw - Halina Knap
ISBN - 83-60394-19-9